

Kohtuasi C-256/23

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

20. aprill 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg (Baieri liidumaa
Regensburgi halduskohus, Saksamaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

11. aprill 2023

Kaebaja:

Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)

Vastustaja:

Hallertauer Hopfenveredelungsges. m.b.H.

Toimiku nr. RN 7 K 19.925

Bayerisches Verwaltungsgericht Regensburg

Halduskohtuasjas

Euroopa Kemikaaliamet (ECHA)

[...]

– Kaebaja –

[...]

versus

Hallertauer Hopfenveredelungsges. m.b.H.

[...]

– Vastustaja –

[...]

menetluses osales:

Regierung von Niederbayern

(avaliku huvi esindajana)

[...]

mis käsitleb

[Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850), edaspidi „määrus nr 1907/2006“] kohaste haldustasude sissenõudmist,

tegi Bayerische Verwaltungsgericht Regensburgi (Baieri liidumaa Regensburgi halduskohus, Saksamaa) 7. koda ilma suulist istungit korraldamata

11. aprillil 2023

järgmise

M ä ä r u s e:

I. Menetlus peatatakse.

II. Euroopa Kohtule esitatakse ELTL artikli 267 alusel järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõiget 1, mille kohaselt võib ameti otsuse vaidlustamiseks esitada hagi Üldkohtule, tuleb tõlgendada nii, et hagi ese võib olla ka ameti otsuste täitmisele pööratavus?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav: Kas ELTL artikli 299 esimest lõiku tuleb tõlgendada nii, et seda ei kohaldata mitte ainult nõukogu, komisjoni või Euroopa Keskpanga vastu võetud õigusaktide suhtes, vaid ka Euroopa Kemikaaliameti haldustasu määramise otsuste suhtes?

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav: Kas ELTL artikli 299 teist lõiku tuleb tõlgendada nii, et viide liikmesriigi tsiviilkohtumenetluse normidele ei puuduta mitte ainult menetlusnorme, vaid ka kohtu pädevust reguleerivaid norme?

Põhjendused:

I.

Kohtumenetluse ese on määruse (EÜ) nr 1907/2006 kohase registreerimise eest võetava haldustasu maksmise nõue.

Kaebaja on Euroopa Liidu amet, mille asukoht on Helsingis. Kaebaja vastutab määruse (EÜ) nr 1907/2006 tehniliste, teaduslike ja haldusalaste aspektide haldamise ja rakendamise eest.

Määruses (EÜ) nr 1907/2006 on sätestatud eeskirjad, mille eesmärk on suurendada Euroopa Liidu keemiatööstuse konkurentsivõimet ning kaitsta inimeste tervist ja keskkonda kemikaalidest tuleneda võivate ohtude eest.

Kemikaalide tootjate ja importijate suhtes kehtib määruse (EÜ) nr 1907/2006 kohaselt registreerimiskohustus. Registreerimise eest tuleb maksta haldustasu ja tasu, mille mõlema suurus määratakse kindlaks määruse (EÜ) nr 340/2008 kohaselt. Haldustasu suurus sõltub ettevõtja suurusest.

Vastustaja esitas 16. novembril 2010 kaebajale registreerimistoimiku (registreerimisnumber 01-2119485821-32-0037) ja taotles mikroettevõtjana tasu ja haldustasu maksmist vähendatud määras.

Kaebaja vaatas 2013. aastal üle vastustaja andmed ettevõtja suuruse kohta. Sellega seoses juhtis kaebaja 31. mai 2013. aasta kirjaga vastustaja tähelepanu sellele, et väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad võivad taotleda tasu maksmist vähendatud määras. Selleks on vaja esitada tõendid ettevõtja suuruse kohta. Nende tõendite puudumisel ei ole võimalik tasu vähendada.

Kaebaja tegi 20. novembril 2013 otsuse SME (2013) 4439 ja toimetas selle vastustajale kätte. Selles otsuses leidis kaebaja, et vastustajal ei ole õigust maksta haldustasu vähendatud määras. Seetõttu tuleb nõuda täiendavat haldustasu 9950,00 eurot. Otsusele oli lisatud õiguskaitsevahendeid puudutav teave, mille kohaselt võib vastustaja esitada Üldkohtule hagi kahe kuu jooksul alates otsuse kättesaamisest.

Kaebaja saatis 22. novembri 2013. aasta kirjaga vastustajale otsuses SME (2013) 4439 nimetatud ja hiljemalt 22. detsembril 2013 maksmisele kuuluva 9950,00 euro suuruse haldustasu arve.

Kaebaja tuletas 22. detsembri 2013. aasta kirjaga meelde tegemata makset. Tasu maksmise tähtpäevaks määrati seekord 20. veebruar 2014.

Vastustaja ei maksnud haldustasu ega esitanud 20. novembri 2013. aasta otsuse SME (2013) 4439 peale hagi Üldkohtule.

Kaebaja esitas 15. mail 2019 Verwaltungsgericht Regensburgile (Regensburgi halduskohus) kaebuse, nõudes vastustajalt 9950,00 euro tasumist.

II.

Asjakohased liidu õiguse sätted on järgmised:

Euroopa Liidu toimimise lepingu 1. detsembril 2009 jõustunud Lissaboni lepingu redaktsioonis (konsolideeritud versioon avaldatud ELT C 115, 09.05.2008, lk 47), viimati muudetud aktiga Horvaatia Vabariigi ühinemistingimuste ning Euroopa Liidu lepingus, Euroopa Liidu toimimise lepingus ja Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingus tehtavate muudatuste kohta (ELT L 112, 24.04.2012, lk 21), mis jõustus 1. juulil 2013, edaspidi „ELTL“, artikkel 274

Kui pädevus ei ole aluslepingutega antud Euroopa Liidu Kohtule, ei loeta vaidlusküsimusi, mille üheks pooleks on liit, sel põhjusel väljaspool liikmesriikide kohtute pädevust olevaks.

ELTL artikkel 288

Liidu pädevuse teostamisel võtavad institutsioonid vastu määruseid, direktiive, otsuseid, soovitusi ja arvamusi.

Määrust kohaldatakse üldiselt. See on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Direktiiv on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.

Otsus on tervikuna siduv. Kui otsuses täpsustatakse selle adressaadid, on see siduv vaid nimetatud adressaatidele.

Soovitused ja arvamused ei ole siduvad.

ELTL artikkel 299

Nõukogu, komisjoni või Euroopa Keskpanga õigusaktid, mis panevad rahalise kohustuse muudele isikutele peale riikide, saab pöörata täitmisele.

Täitmist reguleerivad selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. Korralduse otsuse täitmise tagamise kohta ilma muude formaalsusteta peale otsuse autentsuse tõestamise lisab otsusele riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning komisjonile ja Euroopa Liidu Kohtule teatavaks teeb.

Kui need formaalsused on asjasse puutuva poole avalduse põhjal lõpetatud, võib nimetatud pool taotleda täitmist kooskõlas siseriiklike õigusaktidega, saates küsimuse otse pädevale asutusele.

Täitmist võib peatada ainult kohtu otsusega. Asjasse puutuva riigi kohtute pädevusse kuuluvad siiski kaebused täitmise ebaõige viisi kohta.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT 2006, L 396, lk 1), edaspidi „määrus nr 1907/2006“, artikkel 74

1. Artikli 6 lõike 4, artikli 7 lõigete 1 ja 5, artikli 9 lõike 2, artikli 11 lõike 4, artikli 17 lõike 2, artikli 18 lõike 2, artikli 19 lõike 3, artikli 22 lõike 5, artikli 62 lõike 7 ja artikli 92 lõike 3 kohaselt nõutavad tasud määratakse kindlaks komisjoni määrusega, mis võetakse vastu artikli 133 lõikes 3 sätestatud korras hiljemalt 1. juuniks 2008.

2. Tasu ei tule maksta vahemikku 1–10 tonni jäävate ainete registreerimisel, kui registreerimistoimik sisaldab kogu VII lisas nõutavat teavet.

3. Lõikes 1 osutatud tasude struktuuri ja suuruse kindlaksmääramisel võetakse arvesse käesoleva määruse kohaselt ametilt ja pädevatelt asutustelt nõutavat tööd ning nende suurus määratakse nii, et oleks võimalik tagada, et nendest laekuvad summad koos artikli 96 lõike 1 kohase ameti eelarve muudest allikatest laekuvate summadega oleks piisavad osutatavate teenuste eest tasumiseks. Registreerimistasude kindlaksmääramisel võetakse arvesse tööd, mida võib olla vaja teha VI jaotise kohaselt. Artikli 6 lõike 4, artikli 7 lõigete 1 ja 5, artikli 9 lõike 2, artikli 11 lõike 4, artikli 17 lõike 2 ja artikli 18 lõike 2 korral võetakse tasude struktuuri ja suuruse määramisel arvesse registreeritava aine koguseid. VKEdele kehtestatakse alati vähendatud tasud. Artikli 11 lõike 4 korral võetakse tasude struktuuri ja suuruse määramisel arvesse seda, kas teave esitati ühiselt või eraldi. Juhul kui esitatakse artikli 10 punkti a alapunkti xi kohane taotlus, võetakse tasude struktuuri ja suuruse määramisel arvesse tööd, mida ametil tuli teha põhjendusele hinnangu andmiseks.

4. Lõikes 1 osutatud määruses sätestatakse, millistel tingimustel kantakse osa tasudest üle asjaomase liikmesriigi pädevale asutusele.

5. Amet võib nõuda tasu oma muude teenuste eest.

Määruse nr 1907/2006 artikkel 94

1. *Esimese Astme Kohtule ja Euroopa Kohtule võib esitada hagi vastavalt asutamislepingu artiklile 230, et vaidlustada apellatsiooninõukogu otsus või ameti otsus, kui puudub apellatsiooninõukogule edasikaebuse esitamise õigus.*

2. *Kui amet ei tee otsust, võib vastavalt asutamislepingu artiklile 232 esitada Esimese Astme Kohtule või Euroopa Kohtule tegevusetuse hagi.*

3. *Amet peab võtma vajalikke meetmeid Esimese Astme Kohtu või Euroopa Kohtu otsuse täitmiseks.*

Komisjoni 16. aprilli 2008. aasta määruse (EÜ) nr 340/2008 Euroopa Kemikaaliametile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH), makstavate tasude kohta (ELT 2008, L 107, lk 6), edaspidi „määrus nr 340/2008“, artikkel 13

1. *Füüsiline või juriidiline isik, kes leiab, et tal on artiklite 3–10 alusel õigus vähendatud määras tasu maksta, peab sellest ametile teatama registreerimistaotluse, andmete ajakohastamise taotluse, autoriseerimistaotluse, teatise, uuringute aruande kokkuvõtte, kaebuse või muu taotluse esitamise ajaks, millega kaasneb tasu maksmise kohustus.*

2. *Füüsiline või juriidiline isik, kes leiab, et ta on määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 74 lõike 2 alusel vabastatud tasu tasumisest, peab sellest ametile registreerimistaotluse esitamise ajaks teatama.*

3. *Amet võib igal ajal nõuda tõendit selle kohta, et vähendatud tasumäära kohaldamise või tasu maksmisest vabastamise tingimused on täidetud.*

4. *Kui füüsiline või juriidiline isik, kes väidab, et tal on õigus vähendatud tasumäärale või tasu maksmisest vabastamisele, ei suuda tõendada oma õigust niisugusele vähendatud määrale või vabastamisele, nõuab amet tasu ning haldustasu maksmist täies ulatuses. Kui füüsiline või juriidiline isik, kes väitis, et tal on õigus vähendatud määras tasu maksta, on juba maksnud tasu vähendatud määra järgi, kuid ei suuda tõendada, et tal on õigus niisuguse vähendatud määra järgi tasu maksta, nõuab amet tasu ja haldustasu puudujääva osa maksmist. Artikli 11 lõikeid 2, 3 ja 5 kohaldatakse mutatis mutandis.*

Asjakohased riigisisese õiguse sätted on sõnastatud järgmiselt:

Saksamaa Liitvabariigi 23. mai 1949. aasta põhiseaduse (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (BGBl. lk 1)), viimati muudetud 19. detsembril 2022. aasta seadusega (BGBl. I, lk 2478), edaspidi „GG“, artikkel 101

h(1) Erakorraliste kohtute moodustamine on keelatud. Kellelki ei või võtta õigust tema asja arutamisele seadusega ette nähtud kohtus.

(2) Erikohtute loomise mõnda liiki kohtuasjade jaoks sätestab seadus.

Kohtukorralduse seaduse (Gerichtsverfassungsgesetz) 9. mail 1975 avaldatud redaktsiooni (BGBl. I, lk 1077), viimati muudetud 19. detsembri 2022. aasta seaduse artikliga 5 (BGBl. I, lk 2606), edaspidi „GVG“, § 17 a

(1) Kui kohus on jõustunud lahendiga kindlaks teinud, et asja lahendamine kuulub tema pädevusse, on see otsus teiste kohtute jaoks siduv.

(2) Kui asja lahendamine ei kuulu kohtu pädevusse, annab kohus pärast poolte ärakuulamist asja omal algatusel üle kohtule, kelle pädevusse asja lahendamine kuulub. Kui pädev on rohkem kui üks kohus, antakse asi üle hageja, kaebaja või avaldaja valitud kohtule, või kui valikut ei tehta, siis kohtu määratud kohtule. Kohtumääruse kohaselt asja menetleda saanud kohus peab selle läbi vaatama.

(3) Kui asja lahendamine kuulub kohtu pädevusse, võib kohus seda eelnevalt kinnitada. Kui kohtumenetluse pool vaidlustab asja kuuluvuse kohtu pädevusse, teeb kohus kõigepealt kindlaks, kas asja lahendamine kuulub tema pädevusse.

(4) Lõigete 2 ja 3 kohase määruse võib teha ilma kohtuistungit korraldamata. Määruses tuleb esitada põhjendused. Määruse peale saab viivitamata edasi kaevata asjaomasel juhul kohaldatava menetluskorra kohaselt. Menetlusosalised võivad liidumaa kõrgeima kohtu määruse peale liitvabariigi kõrgeimale kohtule edasi kaevata üksnes juhul, kui see on kohtumääruse kohaselt lubatud. Edasikaebuse esitamine on lubatav, kui õigusküsimusel on põhimõtteline tähendus või kui kohus kaldub kõrvale liitvabariigi kõrgeima kohtu või liitvabariigi kõrgeimate kohtute ühise kolleegiumi otsusest. Edasikaebuse lubatavus on liitvabariigi kõrgeimale kohtule siduv.

(5) Kohus, kes lahendab sisulise otsuse peale esitatud apellatsioonkaebust, ei kontrolli, kas asja lahendamine kuulub konkreetse kohtu pädevusse.

(6) Lõikeid 1–5 kohaldatakse tsiviilvaidluste, perekonnaasjade ja hagita asjade lahendamise küsimustes pädevate kohtute omavahelise vahekorra suhtes vajalike muudatustega.

Halduskohtumenetluse seadustiku (Verwaltungsgerichtsordnung) 19. märtsil 1991 avaldatud redaktsiooni (BGBl. I, lk 686), viimati muudetud 14. märtsi 2023. aasta seaduse artikliga 1 (BGBl. 2023 I, nr 71), edaspidi „VwGO“, § 40

(1) Halduskohus lahendab kõiki avalik-õiguslikke vaidlusi, mis ei puuduta konstitutsioonilisi küsimusi, v.a juhul kui vaidluste lahendamine ei ole föderaalseaduse kohaselt sõnaselgelt määratud mõne muu kohtu pädevusse; liidumaa õigust käsitlevate avalik-õiguslike vaidluste lahendamise võib mõnele teisele kohtule määrata ka liidumaa seaduse alusel.

(2) Avalikes huvides ohverdamise nõudest ja nõude avalik-õiguslike abinõudega tagamisest tulenevaid varalisi nõudeid, samuti muude kui avalik-õiguslikust lepingust tulenevate avalik-õiguslike kohustuste rikkumisest tekkinud kahju hüvitamise nõudeid menetletakse üldkohtutes; see ei kehti põhiseaduse artikli 14 lõike 1 teise lause kohaldamisalasse kuuluva hüvitisnõude olemasolu ja suuruse üle peetavate vaidluste puhul. Käesolev lõige ei mõjuta avaliku teenistuse õiguse erisätteid ega sätteid, mis reguleerivad kohtusse pöördumist õigusvastase haldusakti tühistamisest tekkinud varalise kahju hüvitamise korral.

VwGO § 167

(1) Kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud erinormi, kohaldatakse täitmisele mutatis mutandis tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) kaheksanda raamatu sätteid. Täitekohus on esimese astme kohus.

(2) Haldusakti tühistamise ja haldusakti vastuvõtmiseks kohustamise kaebuse kohta tehtud kohtuotsuseid võib viivitamata täidetavaks tunnistada üksnes kulude tõttu.

VwGO § 168

(1) Täidetakse nõudeid, mis tulenevad

1. jõustunud ja viivitamata täitmisele kuuluvatest kohtuotsustest,
2. ajutistest meetmetest,
3. kohtulikest kompromissidest,
4. menetluskulude kindlaksmääramise määrustest,
5. täidetavaks tunnistatud avalik-õiguslike vahekohtute otsustest, kui täitmisele pööramise otsus on jõustunud või viivitamata täidetavaks tunnistatud.

(2) Täitmise eesmärgil võib pooltele nende taotlusel väljastada kohtuotsuse ametlikult tõestatud koopia ilma otsuse kirjeldava ja põhjendava osata, mille kättetoimetamine on sama mõjuga kui täieliku kohtuotsuse kättetoimetamine.

VwGO § 173

Kui käesolev seadus ei sisalda menetlusnorme, kohaldatakse kohtukorralduse seadust (Gerichtsverfassungsgesetz) ja tsiviilkohtumenetluse seadustikku (Zivilprozeßordnung), sealhulgas § 278 lõiget 5 ja § 278a vajalike muudatustega, kui seda ei välista põhimõttelised erinevused nende menetluse liikide vahel; tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) kuuendat raamatut ei kohaldata. Kohtukorralduse seaduse (Gerichtsverfassungsgesetz) 17. peatüki sätteid kohaldatakse vajalike muudatustega, arvestades, et liidumaa kõrgeim halduskohus (Oberverwaltungsgericht) asendab liidumaa kõrgeima üldkohtu (Oberlandesgericht), liitvabariigi kõrgeim halduskohus (Bundesverwaltungsgericht) asendab liitvabariigi kõrgeima üldkohtu (Bundesgerichtshof) ja halduskohtumenetluse seadustik (Verwaltungsgerichtsordnung) asendab tsiviilkohtumenetluse seadustikku (Zivilprozessordnung). Kohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozeßordnung) § 1062 tähenduses on pädev halduskohus (Verwaltungsgericht), kohus tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozeßordnung) § 1065 tähenduses on pädev liidumaa kõrgeim halduskohus (Oberverwaltungsgericht).

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (Zivilprozessordnung) 5. detsembril 2005 avaldatud redaktsiooni (BGBl. I, lk 3202; 2006 I, lk 431; 2007 I, lk 1781), viimati muudetud 22. veebruari 2023. aasta seaduse (BGBl. 2023 I, nr. 51) artikliga 19, (edaspidi „ZPO“) § 753

(1) *Kui sundtäitmise läbiviimist ei ole määratud kohtutele, viib selle läbi kohtutäitur, kes tegutseb võlausaldaja taotluse alusel.*

(2) *Võlausaldaja võib seoses sundtäitmise avalduse esitamisega pöörduda kohtu poole. Kohtu määratud kohtutäiturit käsitatakse võlausaldaja taotluse alusel tegutseva kohtutäiturina.*

(3) *Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz (Saksamaa justiits- ja tarbijakaitseministeerium) võib Bundesrati (liidunõukogu, Saksamaa) nõusolekul määrusega kehtestada kohtutäituri määramise taotluse kohustuslikud vormid. Elektrooniliselt esitatud taotluste jaoks võib ette näha erivormid.*

(4) *Poolte kirjalikult esitatavad taotlused ja avaldused ning kolmandate isikute kirjalikult esitatavad andmed, ütlused, eksperdiarvamused, tõlked ja seletused võib esitada kohtutäiturile elektroonilise dokumendina. Elektroonilise dokumendi suhtes kohaldatakse artiklit 130a, selle alusel vastu võetud määrusi ja artiklit 298 analoogia alusel. Liitvabariigi valitsus võib § 130a lõike 2 teise lause kohase määrusega kehtestada konkreetsed tehnilised raamtingimused kohtutäituri poolt elektrooniliste dokumentide edastamise ja töötlemise kohta sundtäitemenetluses.*

(5) *Paragrahvi 130d kohaldatakse vajalike muudatustega.*

ZPO § 764

(1) Kohtule määratud täitetoimingute tegemine ja nende läbiviimisele kaasaaitamine kuulub *Amtsgerichti* (esimese astme kohus) kui täitekohtu pädevusse.

(2) Kui seadusega ei ole määratud muud *Amtsgerichti* (esimese astme kohus), on täitekohus see *Amtsgericht* (esimese astme kohus), kelle tööpiirkonnas täitemenetlus toimub või on toimunud.

(3) Täitekohtu otsused tehakse määrusega.

3. veebruari 1961. aasta teatis, mis käsitleb pädevust lisada Euroopa Majandusühenduse ja Euroopa Aatomienergiaühenduse institutsioonide otsustele täitekorraldus, *Bundesgesetzblatt*, 1961. aastakäik, II osa, lk 50, edaspidi „3. veebruari 1961. aasta teatis“

Euroopa Majandusühenduse [25. märtsi] 1957. aasta asutamislepingu (Bundesgesetzbl. II, lk 753, 1014) artikli 192 lõike 2 kohase täitekorralduse väljastab Saksamaa Liitvabariigi justiitsminister.

III.

1. Halduskohtu otsus sõltub liidu õiguse, eelkõige määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 ja ELTL artikli 299 tõlgendamisest. Seetõttu tuleb enne kaebuse kohta otsuse tegemist menetlus peatada ja esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus ELTL artikli 267 esimese lõigu punkti b ja teise lõigu alusel.

a) Esimene eelotsuse küsimus

Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas liidu kohtutesse võib pöörduda siis, kui Euroopa Liidu amet taotleb maksekohustuse täitmisele pööramist otsuse alusel, mille peale ei saa edasi kaevata.

Saksa kohus, kellele on esitatud kaebus, võib teha asjas sisulise otsuse ja seega kaebuse põhjendatuse üle otsustada ainult siis, kui asja lahendamine on selle kohtu pädevuses ning muud kohtuasja sisulise lahendamise tingimused on täidetud. Saksamaal on viis eraldiseisvat kohtupädevust: üldkohtupädevus, mis hõlmab tsiviil- ja kriminaalkohtu pädevust, töökohtu pädevus, sotsiaalkohtu pädevus, maksukohtu pädevus ning halduskohtu pädevus.

Kohus, kelle poole on pöördutud, peab omal algatusel kontrollima, kas vaidluse lahendamine kuulub tema pädevusse. Kui on pöördutud halduskohtusse, kuigi see ei ole VwGO § 40 ega halduskohtule pädevust andvate eri- või üldpädevusnormide (*auf- oder abdrängende Sonderzuweisungen*) kohaselt võimalik, peab halduskohus, kelle poole pöörduti, andma GVG § 17a lõike 2 kohaselt kohtuasja üle kohtule, kelle pädevusse selle lahendamine esimeses astmes kuulub. Kohus, kellele asi üle anti, ei või seda üleandvale kohtule tagasi saata ega suunata seda teise pädevusega kohtule.

GVG § 17a lõike 4 esimese lause kohaselt toimub kohtuasja üleandmine määrusega. GVG § 17a lõike 2 kolmanda lause kohaselt on kohtuasja üleandmise määrus asja menetlemise pädevust puudutavas osas siduv sellele kohtule, kellele asi üle anti.

Erandina ei ole kohtuasja üleandmise määrus siduv tõsise ja ilmse õigusvastasuse või ilmse vea korral. Sellega on tegemist juhul, kui üleandmine on toimunud elementaarseid menetluspõhimõtteid eirates või meelevaldsetel kaalutlustel. Meelevaldsusega on tegemist siis, kui õigusliku olukorra hindamisel eksitakse rängalt ja kui esitatud seisukohal puudub igasugune objektiivne põhjendus, mistõttu kaldub üleandmine lubamatult kõrvale GG artikli 101 lõike 1 teise lause kohasest seaduse alusel moodustatud kohtu põhimõttest.

Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas konkreetsel juhul on võimalik pöörduda halduskohtusse. Halduskohtusse võib pöörduda siis, kui on olemas kas asjakohane erisäte, mis näeb ette sellise õigusliku tagajärje (eripädevusnorm (*aufdrängende Sonderzuweisung*)) või kui VwGO § 40 lõike 1 esimese lause kohase üldsätte tingimused on täidetud ja vaidlus ei ole sõnaselgelt määratud mõne teise kohtu pädevusse (üldpädevusnorm (*abdrängende Sonderzuweisung*)).

VwGO § 40 lõike 1 esimese lause kohaselt on halduskohtusse pöördumine võimalik kõigis avalik-õiguslikes vaidlustes, mis ei puuduta konstitutsioonilisi küsimusi, välja arvatud juhul, kui föderaalseaduse või liidumaa seaduse kohaselt on vaidluste lahendamine sõnaselgelt määratud mõne muu kohtu pädevusse.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et halduskohtusse pöördumise võimalikkuse üle otsustamisel on määrav tegur selle õigussuhte olemus, mis nähtub kaebaja kirjeldatud faktilistest asjaoludest ja millel nõue põhineb. Õigussuhe tuleb kindlaks määrata hageja nõude ja selle põhjenduseks esitatud faktide alusel. Seega tuleb lähtuda vaidluse esemest, st kohtumenetluses esitatud nõudest, mida täpsustavad nõude põhjendamiseks esitatud faktilised asjaolud (hagi alus).

Käesolevas asjas nõuab kaebaja määruse (EÜ) nr 340/2008 alusel 9950,00 euro suuruse tasumisele kuuluva ja edasikaebamisele mittekuuluva haldustasu maksmist. Kaebaja nõue on seega suunatud maksekohustuse täitmisele täitemenetlusõiguse kohaselt.

Täitedokumendi liigist sõltub, kas täitmisasjades on võimalik pöörduda halduskohtusse. Täitmisele pööratava nõude materiaalõiguslik iseloom ei ole oluline, sest täitemenetluse eesmärk ei ole enam sisulise nõude väljaselgitamine, vaid selle täitmine riigi sunnivahendite abil.

Halduskohtute pädevus täitemenetluse puhul tuleneb eranditult VwGO §-st 167, mis erinormina (*lex specialis*) on ülimuslik VwGO § 40 lõike 1 esimeses lauses ette nähtud üldnormi suhtes. Saksamaal valitseva arvamuse kohaselt tuleneb VwGO §-st 167, et asja lahendav kohus määratakse kindlaks selle sätte kohaselt.

VwGO § 167 kohase eripädevuse (*Sonderzuweisung*) eeltingimuseks on VwGO § 168 lõike 1 kohaselt halduskohtumenetlusest pärinev täitedokument. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei ole see tingimus käesoleval juhul täidetud, kuna kaebaja kohustab vastustajat maksma ilma eelneva kohtumenetluseta. Seda, kas määruse (EÜ) nr 340/2008 alusel on üldse tekkinud materiaalõiguslik maksenõue, ei ole kohtulikult kontrollitud. Kaebaja põhjendab maksenõuet üksnes oma 20. novembri 2013. aasta otsusega SME (2013) 4439, mida ei saa nüüd vaidlustada.

Määruse (EÜ) [nr 1907/2006] artikli 94 lõike 1 puhul võib olla tegemist üldpädevusnormiga (*abdrängende Sonderzuweisung*), mille tagajärg on, et halduskohtusse ei ole võimalik pöörduda ja Verwaltungsgericht Regensburg (Regensburgi halduskohus) ei saa kaebust lahendada.

Määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõike 1 kohaselt võib liidu kohtutesse esitada hagi vastavalt ETLT artiklile 263, et vaidlustada apellatsiooninõukogu otsus või ameti otsus, kui puudub apellatsiooninõukogule edasikaebuse esitamise õigus. 20. novembri 2013. aasta otsus SME (2013) 4439 ei ole määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 91 lõike 1 kohaselt otsus, mida saab vaidlustada apellatsiooninõukogus, kuna ameti otsus on tehtud määruse (EÜ) nr 340/2008 artikli 13 lõike 4 alusel.

Määruse nr 1907/2006 artikli 94 lõike 1 otsese sõnastuse kohaselt võib esitada hagi liidu kohtutele ainult siis, kui vaidlustatakse ameti otsus. Vaidlustamine selle sätte tähenduses eeldab, et hagi esitab füüsiline või juriidiline isik, kes on kohustatud tasu maksma. Käesoleval juhul on aga amet see, kes taotleb kohtulikku kaitset vastustaja vastu, kes on kohustatud tasu maksma.

Kaebaja on seisukohal, et määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõiget 1 sellises olukorras ei kohaldata. Määruse (EÜ) nr 1907/2006 artiklis 94 on küll ette nähtud õiguskaitsevahend. See säte ei võimalda aga kaebajal esitada hagi maksekohustuse täitmiseks. Samuti ei ole kaebajal pädevust pöörata otsus täitmisele Saksamaal asuvate juriidiliste isikute suhtes.

Vastustaja leiab seevastu, et liidu õiguses sätestatud meetmete täitmine kuulub liidu kohtu pädevusse. Tema hinnangul reguleerib kohtusse pöördumist ammendavalt määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõige 1. Haldustasu määramist ei tohiks lahutada selle sissenõudmisest. Selline kunstlik jaotus ei ole kuidagi võimalik, kuna määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõike 1 eesmärk on hageja kui liidu ameti haldustegevuse igakülgne kontroll.

Eelotsusetaotluse esitanud kohus nõustub vastustaja seisukohtadega ja leiab, et määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõike 1 kohaselt on võimalik pöörduda liidu kohtute poole. Lisaks vastustaja väljatoodule räägib liidu kohtute pädevuse kasuks asjaolu, et avaliku võimu meedet – antud juhul haldustasude suuruse kohta tehtud otsuse kujul – kohaldab vahetult amet. Seega on tegemist liidu õiguse vahetu kohaldamisega. Seevastu üksnes juhul, kui liikmesriigi ametiasutused kohaldavad

haldusmeetmeid liidu õiguse alusel (liidu õiguse kaudne kohaldamine), on võimalik pöörduda Saksamaa halduskohtutesse, sest tegemist on Saksa avaliku võimu kandja aktiga. Seetõttu näib asjakohane, et ameti kui liidu asutuse avalikku võimu teostades tehtud otsused on täielikult allutatud Euroopa kohtute kontrollile.

Lisaks räägib liidu kohtute pädevuse kasuks ELTL artikli 299 neljas lõik, mille kohaselt kuuluvad Euroopa Liidu Kohtu ainupädevusse täitmise peatamine ja vaidlused, mis puudutavad nõude materiaalsete eelduste jätkuvat täidetust. Selleks, et tagada õiguse ühetaoline kohaldamine liidus, peaks liidu kohtutel olema võimalik kontrollida mitte ainult täitmise peatamist, vaid kogu täitemenetlust, arvestades ELTL artikli 299 neljanda lõigu teise lause kohast erandit.

Kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele, et määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 94 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et ameti otsuste täitmisele pööratavus võib samuti olla hagi esemeks, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas ja millises vormis tuleb pooleliolev halduskohtuasi üle anda Üldkohtule või Euroopa Kohtule. Riigisisises õiguses on üksnes sätted, mis reguleerivad kohtuvaidluse üleandmist teise pädevusega riigisisestele kohtutele.

b) Teine eelotsuse küsimus

Kui Euroopa Kohus vastab esimesele eelotsuse küsimusele eitavalt, tuleb järgmisena selgitada, kas ameti otsust saab täitmisele pöörata ELTL artikli 299 esimese lõigu tähenduses.

ELTL artikli 299 teise lõigu kohaselt reguleerivad täitmist selles riigis kehtivad tsiviilkohtumenetluse normid, mille territooriumil täitmine aset leiab. ELTL artikli 299 esimese lõigu sõnastuse kohaselt kohaldatakse seda siiski ainult selliste nõukogu, komisjoni või Euroopa Keskpanga õigusaktide kohta, millega nähakse ette rahalisi kohustusi.

ELTL artikli 299 esimese lõik ei sisalda ühtegi piirangut nende aktide laadi osas, millega kehtestatakse rahaline kohustus, vaid seda kohaldatakse kõikide selliste õigusaktide puhul (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus *ADR Center vs. komisjon*, C-584/17, EU:C:2020:576, punkt 51). Ent nagu nähtub ELTL artikli 299 sõnastusest, kohaldatakse seda üksnes selliste nõukogu, komisjoni ja Euroopa Keskpanga õigusaktide kohta, millega nähakse ette rahalisi kohustusi. Sõnaselgelt on sätestamata jäetud teiste Euroopa Liidu asutuste, näiteks ametite rahalisi nõudeid puudutavate täitedokumentide täitmisele pööramine.

ELTL artikli 299 esimest lõiku võiks tulenevalt selle paiknemisest õigusakti ülesehituses ning selle mõttest ja eesmärgist tõlgendada nii, et teiste Euroopa Liidu asutuste rahalisi nõudeid puudutavate täitedokumentide täitmisele pööramine toimub asjaomase liikmesriigi tsiviilkohtumenetluse normide kohaselt (kohtujurist Kokott'i ettepanek 7. novembri 2019. aasta kohtuistungil kohtuasjas *ADR Center vs. komisjon* (C-584/17, EU:C:2019:941, punkt 44)).

ELTL artikli 299 laia tõlgendust, mille kohaselt oleks hõlmatud ka ameti rahalisi nõudeid puudutavad täitedokumendid, toetab veel asjaolu, et ei määrus nr 1907/2006 ega määrus (EÜ) nr 340/2008 ei sisalda konkreetseid sätteid täitmise kohta. Lähemal vaatlusel on ametil siiski pädevus nõuda haldustasude ja tasude maksmist. Tal ei ole siiski vahendeid, et pöörata täitmisele otsuseid haldustasude ja muude tasude kohta, mille peale ei ole võimalik edasi kaevata. Liidu õiguse täielikuks ja tõhusaks jõustamiseks peab liidu asutustel olema võimalik enda väljastatud rahalisi nõudeid puudutavaid täitedokumente sundtäitmisele pöörata.

Kuna määrustes (EÜ) nr 1907/2006 ja nr 340/2008 ei ole erisätteid täitmise kohta, tuleb kohaldada ELTL artiklis 299 ette nähtud sundtäitmise sätet.

ELTL artikli 299 teise lõigu esimene lause viitab selle liikmesriigi tsiviilkohtumenetluse normidele, mille territooriumil täitmine aset leiab. Saksamaa Liitvabariigis reguleerivad tsiviilkohtumenetluse raames toimuvat täitemenetlust ZPO kaheksanda raamatu (ZPO § 704 jj) sätted.

Kuna otsus SME (2013) 4439 kujutab endast täitedokumenti ELTL artikli 299 esimese lõigu tähenduses, tuleb täitmist taotleva poole, käesoleval juhul ameti taotlusel, lisada rahalist nõuet puudutavale täitedokumendile korraldus täitmise tagamise kohta, st see tuleb tunnistada täitmisele pööratavaks. ELTL artikli 299 teise lõigu teise lause kohaselt lisab korralduse otsuse täitmise tagamise kohta riigi ametiasutus, kelle iga liikmesriigi valitsus selleks otstarbeks määrab ning komisjonile ja Euroopa Liidu Kohtule teatavaks teeb. Saksamaa Liitvabariigis kuulub see föderaalne justiitsministri pädevusse (3. veebruari 1961. aasta teatis). Pärast korralduse lisamist otsuse täitmise tagamise kohta võib täitmist taotlev pool pöörduda otse riigisisese õiguse kohaselt pädeva asutuse poole (ELTL artikli 299 kolmas lõik). Saksamaa Liitvabariigis on ZPO § 764 kohaselt pädev täiteorgan täitekohus või ZPO § 753 kohaselt kohtutäitur.

ELTL artikli 299 kohaldatavust toetab ka asjaolu, et täidetud on teised täitmisele pööramise tingimused. Täitedokumendi adressaatideks ELTL artikli 299 tähenduses saavad olla ainult füüsilised ja juriidilised isikud. Vastustaja puhul, kes on eraõiguslik juriidiline isik, on see tingimus täidetud.

Lisaks sellele peab ELTL artikkel 299 täitedokumendi all silmas õigusakti ELTL artikli 288 tähenduses. Selle normi tähenduses ei ole õigusaktid üksnes üldkohaldatavad abstraktsed liidu teisese õiguse aktid, nagu määrused või direktiivid, vaid ka otsused. Siia kuuluvad eelkõige ELTL artikli 288 neljanda lõigu teise lause kohaselt konkreetsele adressaadile suunatud otsused, kui tegemist on siduva otsusega, millel on adressaadile vahetu mõju. Siduva otsusega on tegemist siis, kui meede on suunatud vahetute õiguslike tagajärgede tekitamisele, see tähendab otsuse adressaadile õiguste andmist või kohustuste peale panemist (11. novembri 1981. aasta kohtuotsus *IBM vs. komisjon*, 60/81, EU:C:1981:264, punkt 9; 22. juuni 2000. aasta kohtuotsus *Madalmaal vs. komisjon*, C-147/96, EU:C:2000:335, punkt 25; 8. märtsi 1991. aasta kohtumäärus *Emerald Meats vs. komisjon*, EU:C:1991:110, punkt 26). Ka see tingimus on käesoleval juhul

täidetud. Vastustajat kohustatakse maksma haldustasu ameti otsusega, mille peale ei saa edasi kaevata.

c) Kolmas eelotsuse küsimus

Kolmanda eelotsuse küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas viidet selle riigi tsiviilkohtumenetluse normidele, mille territooriumil täitmine toimub, tuleb mõista ammendavana. Saksa tsiviilkohtumenetlust reguleeriv õigus ei reguleeri mitte ainult täitemenetluse nõuetekohast läbiviimist, vaid ka pädevat täiteorganit. Saksamaa Liitvabariigis on pädevad täiteorganid täitekohus (ZPO § 753) või kohtutäitur (ZPO § 764). Kui ETL artiklit 299 tuleks tõlgendada nii, et see ei viita mitte ainult täitemenetluse läbiviimisele, vaid ka pädevat täiteorganit käsitlevatele sätetele, siis tuleneb sellest, millisele kohtule tuleks käesolev vaidlus üle anda.

2. Euroopa Kohtule esitatud eelotsuse küsimused on kohtuasja lahendamisel määrava tähtsusega.

Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esialgse arvamuse kohaselt räägib palju selle kasuks, et halduskohtusse ei ole võimalik pöörduda. Kui Euroopa Kohus vastab esimesele küsimusele jaatavalt, tuleb pöörduda Üldkohtusse või Euroopa Kohtusse, mistõttu ei saa eelotsusetaotluse esitanud kohus teha asjas sisulist otsust. Kui aga Euroopa Kohus vastab aga jaatavalt teisele ja kolmandale küsimusele, on võimalik pöörduda liikmesriigi üldkohtutesse.

Kui kaebaja pöördub halduskohtusse, kuigi see ei ole VwGO § 40 ega halduskohtule pädevust andvate eri- või üldpädevusnormide (*auf- oder abdrängende Spezialnormen*) kohaselt võimalik, peab halduskohus, kelle poole pööruti, andma õigusvaidluse VwGO § 173 esimese lause ja GVG § 17a lõike 2 esimese lause kohaselt üle teisele kohtule, kelle pädevusse asja lahendamine kuulub.

Asja üleandmine tuleb seega kõne alla alles pärast eelotsuse küsimustele vastamist.

Otsus ei ole edasi kaevatav (analoogia alusel VwGO § 146 lõikega 2).

[...]

[Allkirjad]

Koopia õigsuse ja täielikkuse jaoks

Regensburg, 14. aprill 2023

[...]

[märke koostamise kohta]